

מסורת הש"ס

(א) בעל חוב, (ב) שנת 3
ושי, (ג) קדוש סת.
[יבמות סב. מוטות קיל.
דה ל, א, (ד) ג'ל דמיהו,
(ה) בעל חוב, (ו) שנת 3
(ז) א"כ, (ח) א"כ, (ט) א"כ

תורה אור השלם

1. ויאמר אברהם אל
עבדו שבו לכם פה עם
החמור ואני אדעך גלגה
עד בה ונתתה תשוקה
אלביק. בראשית כב ה
2. ובי יצו אנשית נתנו
אלה ויהי רצון ילדיה
ולא יהיה אהון עבד
יצעק כאשר ישיח עליו
בעל האשה ונתן
בפלליה. שמות כא כב

הגרות הר"ח

(ב) נט' ושבת ולוח
מינתי ליה: (ג) ושי' דיה
ושמן ולוח ונתנין לו:
(ד) דיה וזה וכו' ענין
הן וכמה: (ה) תוס' דיה
מחמת וכו' המוכר שור
מדמי ולוח:

גליון הש"ס

נט' ביצר סלם דמי
ולדות עין לפני דף מו
ע"פ מוספת ד"ה וכו':

הגרות הגר"א

[א] תוס' דיה טעו ולוח
כי' יורשים לא סי' ג' יצ
וכי' ש"פ ומכרס חולק
[ועבדג"ל שיתן מכרי'
פ"ק ד:]

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מ"ט

עין משפט
נר מצוה

ל"ב א מ"י פ"ד מהלכות
סוגל ומזיק הלכה ב
ועין נכשנות ומ"ט פתג
עשין ע טו"ש"י ח"ת סימן
סכ ספ"ק ה:
ל"ב ב ג מ"י פ"ד מהל'
נוק ממתן הלכה ג ד
פתג עשין ע טו"ש"י ח"ת
סימן זה ספ"ק ג:
ל"ד ד ה מ"י פ"ד מהל'
סוגל ומזיק הלכה ב ד
פתג עשין ע טו"ש"י ח"ת
סימן סכ ספ"ק ב:

מוסף רש"י

שבו לכם עם
החמור: (א) ושי' דיה
והוא יבמות סב. רדמי
ולדות לבעל. המורה
ועתה י' דמתי בעל
האשה (ועילי וכו'). אין
האשה נותן ליהושיה.
סוק ועבר (וטו). היתה
שפחה ונשתחררה.
כלומר היתה משומרת
משומרת ממחמור (וטו).
או בירד. משומרת נגב,
ומתו שיהיה זכה. פטור
מן הכל שהוא קודם היחול
ואין לה ירושת כל הקודם
בכל זכה וזה היה שיש
כדו קודם לכל אדם, אבל
שיראלת משומרת משרא, אבל
לפי שכן להם נתיב י"א
יש לו ירושת לרש מתקן,
הדוקא בשמחמה קודם
מנהל, אבל היתה שפחה
כשנגב זה חייב בכל אפילו
דמי ולוח ויתן לאריות,
דמי ולוח שפחה אינם
אלה נכבליש שלה מלמתיק
(ועיל) דלמח ליה מחמתה
משומרתה אוקת מינאי
(ועילי וכו').

המרתא מעברתא כו'. וא"ת הא גבי צור תנן בשלתי פרוקין
נפל למותו עבד או אמה פטור ולא אמרינן דהו
כחמרתא מעברתא ולא נמעטיה משור ולא אדם ו"ל דהכא לא
מיעט הכמוז שור (וי' בדמי ולוח) אלא במקום שהולדת של בעל דכתי'
בעל האשה אבל כאן הולדת ללדון
דכתיב האשה וילדה תהיה לאריות:
א"כ ולדות צדדי ניהו. [א] בירשסי
לא פליגי רב הקדא ומודה
הוא דזכו דהא נכמוזות כפרק נערה
(דף ג. כ.) אלטרין קרא למעוטי שאין
אדם מוריש זכות כמו לזנו והכא
ליכא מיעוט ועוד מדפרין לרבה
מנרייתא דהכא את האשה ומוקי
לה שחלל דמי הגר אבל לרב הקדא
משמע דניחא לאחר מיתת הגר
ודווקא גר אנל כשאינו גר משלם
דמי ולוח ליושבים:
ומי עדיף פתניתין. וא"ת ומאי
ס"ד דמקשן וכו' לא ידע דלא
עדיף יש ולמר משום דנהן גרייתא
קמי נוק ועבר וכי היכי לזנו ועבר
אייתי בכל ענין כמו כן זכה דמי
ולוח אייתי בכל ענין:
ומני

ישבו לכם פה עם החמור * עם הדומה לחמור: * כיצד משלם דמי ולוח:
דמי ולוח (ב) שבה ולדות מיבעי ליה הכי גמי קאמר כיצד משלם דמי ולוח
ושבה ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה
משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה
ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה
משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונותנין
לבעל תניא גמי הכי וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד
והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את
הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיוולדת משבחת
ואין לעצמה בשבה ולדות כלום אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל
ושבה ולדות חולקין תניא גמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיוולדת
משבחת ואין לעצמה בשבה ולדות כלום אלא שמין נוק בפני עצמו ועער
בפני עצמו ושמן את הולדות ונותנין לבעל ושבה ולדות חולקין קשיא
דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במכרת כאן בשאינה מכרת ורבנן דאמרי
שבח ולדות גמי לבעל מאי טעמא * כדתנן ממשמע שנאמר * ויצאו
ילדיה איני יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבח הריון לבעל
ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר
לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא
כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי
יד ורגל דלא: היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא
שנו יאלא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו
גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא
לה איהו בגויהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיבי ולדות
צדדי ניהו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא
מיתבי * הבה את האשה ויצאו ילדיה נותן נוק ועער לאשה ודמי ולוח לבעל
אין הבעל נותן לירשיו אין האשה נותן לירשיה היתה שפחה ונשתחררה או
גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר
הכא גמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר
ותני

ולער בפני עצמו. ונוקא דהכא כחבלה דעלמא הקלוב נמסקת כמזכות כדפרשיה לעיל: ושמן ולדות. (א) ונותן כל דמיין לבעל:
ושבה ולדות. דהיינו פחת דמי נפח גופה מחמת ריקון הולד חולקין: קשיא דר"ש כו'. דהכא קתני ושנה ולדות חולקין אלמא אשה
משבחת ומכר שיהיה הרה יותר מריקנית ולעיל קתני אשה משבחת משתלד יותר מקודם לכן: נמכרת. דמיה פחותין קודם לידה
מלאחר לידה דמסוכנת היא: שיחמא. חמימות והיינו כנגד כל החלל כולו: וזכיא כהו איסי. דהא ולדות נכסי דעליהן (א) וכשמת הגר
ועדיין היא מעוברת היא החוקיקה בנה והיא קודם לכל אדם הלכן כי חבל זה נמר היי משלם לה לדידה: מרי דיבי. בעל שמועה
זו. הלא מתרגמין דיבי (בראשית לו): לררי ניהו. קשרי מעוט וכספיים הן שמוכה בנה מן ההפקד: איסייה לבעל. או לירשיו
זכי להו רחמנא: לישוי לבעל כו'. דחייבא אימת אחי לה בשעת חבלה והכי אין לה תוענין: אין האשה נותן לירשיו. הא אוקימנא
בגרובה לפיכך אין הבעל יורשה כפרק שור שנגח ד' וכו' (ועיל דף ג. כ.). זכה. החובל במה שבידו ואפי' לאחר מיתת הגר חבל בה זכה בה:
לרבה

א"כ משהאשה יולדת משבחת אלא שמין
את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל * ואם
אין לה בעל נותן לירשיו היתה שפחה
ונשתחררה או גיורת פטור: ג"כ טעמא
דמתכוין לחבירו הא מתכוין לאשה משלם
דמי ולוח לימא תיהו תיובתא רבא אדא בר
אהבה * דאמר רב אדא בר אהבה שוורים
שנתכוונו לאשה פטורים מדמי ולוח אמר
לך רב אדא בר אהבה הוא הדרן * דאפ"י
נתכוונו לאשה גמי פטורים מדמי ולוח
והא דקתני שור שהיה מתכוין לחבירו
* אידי דקא בעי למיתנא סיפא אדם שהיה
מתכוין לחבירו דהכי כתיב קרא קתני רישא
גמי שור שהיה מתכוין לחבירו אמר רב
פפא ישור שנגח את השפחה ויצאו ילדיה
משלם דמי ולוח מאי טעמא חמרתא
מעברתא בעלמא הוא דאוקי דאמר קרא

ישבו לכם פה עם החמור * עם הדומה לחמור: * כיצד משלם דמי ולוח:
דמי ולוח (ב) שבה ולדות מיבעי ליה הכי גמי קאמר כיצד משלם דמי ולוח
ושבה ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה
משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה
ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה
משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונותנין
לבעל תניא גמי הכי וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד
והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את
הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיוולדת משבחת
ואין לעצמה בשבה ולדות כלום אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל
ושבה ולדות חולקין תניא גמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיוולדת
משבחת ואין לעצמה בשבה ולדות כלום אלא שמין נוק בפני עצמו ועער
בפני עצמו ושמן את הולדות ונותנין לבעל ושבה ולדות חולקין קשיא
דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במכרת כאן בשאינה מכרת ורבנן דאמרי
שבח ולדות גמי לבעל מאי טעמא * כדתנן ממשמע שנאמר * ויצאו
ילדיה איני יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבח הריון לבעל
ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר
לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא
כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי
יד ורגל דלא: היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא
שנו יאלא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו
גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא
לה איהו בגויהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיבי ולדות
צדדי ניהו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא
מיתבי * הבה את האשה ויצאו ילדיה נותן נוק ועער לאשה ודמי ולוח לבעל
אין הבעל נותן לירשיו אין האשה נותן לירשיה היתה שפחה ונשתחררה או
גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר
הכא גמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר
ותני

ולער בפני עצמו. ונוקא דהכא כחבלה דעלמא הקלוב נמסקת כמזכות כדפרשיה לעיל: ושמן ולדות. (א) ונותן כל דמיין לבעל:
ושבה ולדות. דהיינו פחת דמי נפח גופה מחמת ריקון הולד חולקין: קשיא דר"ש כו'. דהכא קתני ושנה ולדות חולקין אלמא אשה
משבחת ומכר שיהיה הרה יותר מריקנית ולעיל קתני אשה משבחת משתלד יותר מקודם לכן: נמכרת. דמיה פחותין קודם לידה
מלאחר לידה דמסוכנת היא: שיחמא. חמימות והיינו כנגד כל החלל כולו: וזכיא כהו איסי. דהא ולדות נכסי דעליהן (א) וכשמת הגר
ועדיין היא מעוברת היא החוקיקה בנה והיא קודם לכל אדם הלכן כי חבל זה נמר היי משלם לה לדידה: מרי דיבי. בעל שמועה
זו. הלא מתרגמין דיבי (בראשית לו): לררי ניהו. קשרי מעוט וכספיים הן שמוכה בנה מן ההפקד: איסייה לבעל. או לירשיו
זכי להו רחמנא: לישוי לבעל כו'. דחייבא אימת אחי לה בשעת חבלה והכי אין לה תוענין: אין האשה נותן לירשיו. הא אוקימנא
בגרובה לפיכך אין הבעל יורשה כפרק שור שנגח ד' וכו' (ועיל דף ג. כ.). זכה. החובל במה שבידו ואפי' לאחר מיתת הגר חבל בה זכה בה:
לרבה